

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Інфекції шкіри, хронічні дерматози та інфекції,
що передаються статевим шляхом,
в період особливої епідеміологічної ситуації,
пов'язаної з COVID-19»,
17-18 листопада 2022 р., м. Харків**

Вивчення змін волосся в пацієнтів після перенесеного COVID-19

Бабак І.Д., Сизон О.О., Дашко М.О.

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, м. Львів, Україна

Після перенесеного COVID-19 багато хто стикається з довгим списком постковідних симптомів до яких належить і випадіння волосся. Волосся випадає по всій голові, а не тільки на маківці, і це набагато більше, ніж від 50 до 100 волосин, які люди втрачають в нормі щодня. Адаже стрес, який переживає організм під час імунного захисту від чужорідних агентів, а в цьому випадку – вірусу, також є тригерним фактором для випадання волосся. Гіповітаміноз, в тому, різні медикаменти під час лікування можуть давати в комплексі деструктивну дію на волоссяний фолікул і як наслідок порушення його роботи. Увагу багатьох дослідників привертає гіпотеза впливу екзогенних і ендогенних чинників на функціональний стан волосся, особливо есенціальних та токсичних МЕ (мікроелементів).

Мета роботи – вивчити структуральні зміни та вміст МЕ у пацієнтів із скаргами на підсилене випадіння волосся які перенесли COVID-19.

Було обстежено 32 пацієнти віком 25–45 років, 9 (28,13%) чоловіків і 23 жінок (71,87%) із скаргами на підсилене випадіння волосся після перенесеної коронавірусної інфекції та 15 практично здорових людей, які склали контрольну групу. Дослідження структури волосся проводилось за допомогою звичайної поздовжньої та поперечної світлооптичної мікроскопії, растрової електронної мікроскопії (РЕМ). Вивчення МЕ волосся проводилось за допомогою кількісного та якісного емісійного спектрального аналізу, який проводився на спектрографі СТЕ-1 та ІСП-51. Крім того, всім пацієнтам було проведено обов'язкове лабораторно інструментальне обстеження та консультації суміжних спеціалістів.

З проблемою підсиленого випадіння волосся через 2 місяці після перенесеної коронавірусної інфекції звернулось 10 (31,25%) пацієнтів, через 3 місяці 11 (34,38%) хворих та 11 (34,38%) через 4 місяці. 23 (71,88%) хворих з випадінням волосся зверталися по медичні рекомендації на стадії прогресування патологічного процесу. Різке випадіння відмічали після миття волосистої частини голови та розчісування волосся, що свідчило про наявність зони розхитаного волосся.

При проведенні РЕМ виявлено декілька варіантів структурних змін будови кореня: а) із залишками корневих оболонок 15 (46,87%); б) гладкі рівні, атрофічні, без корневих оболонок у 10 (31,25%); в) з корневими оболонками у 7 (21,88%). У структурі стрижня були такі варіанти: нерівні стрижні з виступами та заглибинами, відсутність черепицеподібного малюнка. Встановлено різницю між складом МЕ волосся хворих перехворілих на COVID-19 із підсиленним випадінням волосся та нормою: достовірне ($p < 0,05$), порівняно з показниками контрольної групи, збільшення: алюмінію ($27,7 \pm 9,51$ мкг/г), ванадію ($0,603 \pm 0,16$ мкг/г), марганцю ($2,99 \pm 0,96$ мкг/г), заліза ($9,42 \pm 2,86$ мкг/г), цинку ($63,0 \pm 12,07$ мкг/г), олова ($1,1 \pm 0,45$ мкг/г), барію ($7,25 \pm 2,22$ мкг/г), свинцю ($1,83 \pm 0,66$ мкг/г), що може свідчити про комбіновану токсичну дію і зумовлювати підсилене випадіння волосся.

Підсилене випадіння волосся в пацієнтів перехворілих на COVID-19 асоціюється з значним дисбалансом МЕ. Зміни структурного та спектрального складу волосся вказують на атрофічний характер алопеції. Вказані зміни обґрунтовують доцільність детального обстеження таких хворих з подальшим призначенням відповідної патогенетичної терапії.

Наведені дані є результатами виконання науково-дослідної роботи 0120U105735
